

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України
Навчально-науковий інститут неперервної освіти
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
Хмельницький національний університет
Комунальний заклад вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
Комунальний заклад Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Державний навчальний заклад «Київський професійний коледж
з посиленою військовою та фізичною підготовкою»
Громадська організація «Спортивний рух Олександра Педана «JuniorZ»
Товариство з обмеженою відповідальністю «Видавничий дім «Освіта»
Гуманітарно-природничий університет імені Яна Длугоша в Ченстохові (Польща)

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

*Матеріали міжнародної
науково-практичної інтернет конференції*

Київ - 2020

УДК 005.336.2(08)+331.54-051:005.336.2(08)

Рекомендовано до друку Вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 7 від 28.05.2020 р.).

Редакційна колегія:

Цьось А. В., заслужений діяч науки і техніки України, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, ректор Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки/

Дикий О. Ю., кандидат педагогічних наук, директор Навчально-наукового інституту неперервної освіти Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Коломоєць Г. А., науковий співробітник відділу цифрових освітньо-наукових систем Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти», заступник голови ГО «Рух української неформальної освіти», Жінка-освітянин 2019 року.

Ничкало Н. Г., доктор педагогічних наук, професор, академік відділення професійної освіти і освіти дорослих;

Щербак О. І., доктор педагогічних наук, доцент, член-кореспондент, викладач вищої категорії, викладач-методист, директор Київського професійно-педагогічного коледжу імені Антона Макаренка;

Вознюк А. В., доктор психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології Комунального закладу Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти;

Гладковський Р. В., головний спеціаліст відділу змісту освіти, мовної політики та освіти національних меншин головного управління шкільної освіти директорату шкільної освіти Міністерства освіти і науки України;

Левчишена О. М., кандидат історичних наук, проректор з науково-педагогічної та методичної діяльності КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»;

Петрович В. С., заслужений працівник освіти України, член президії ВАПП, директор ДНЗ «Київський професійний коледж з посиленою військовою та фізичною підготовкою»;

Деревянко В. В., завідувач сектору наукового та навчально- методичного забезпечення змісту суспільної, громадянської та технологічної освіти відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту загальної середньої освіти в Новій українській школі Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти»

Ребрина А. А., заслужений працівник фізичної культури і спорту України, кандидат педагогічних наук, доцент Хмельницького національного університету, науковий кореспондент Інституту проблем виховання НАПН України;

Боляк А. А., кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, керівник освітніх і спортивних проєктів ГО «Спортивний рух Олександра Педана «Джуніор3»;

Дячук О. О., викладач Інституту неперервної освіти національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, ініціатор інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня «Електронний журнал «Атомс» для ЗЗСО»;

Малолєпши Елігіуш, доктор габілітований, професор гуманітарно-природничого університету імені Яна Длугоша в Ченстохові;

Lesia Baranovska, doktor filozofii w dziedzinie teorii i metodyki oświaty zawodowej

Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет конф. (28–29 травня 2020 р., м. Київ) / уклад.: О. Ю. Дикий, Г. А. Коломоєць, А. А. Ребрина. Луцьк: СНУ ім. Лесі Українки, 2020. 621 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямку теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

УДК УДК 005.336.2(08)+331.54-051:005.336.2(08)

© СНУ імені Лесі Українки, 2020

© Дикий О. Ю., Коломоєць Г. А., Ребрина А. А. (укладання), 2020

© Автори статей, 2020

ПЕРЕВАГИ ОСВІТНЬОГО КОУЧИНГУ В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА <i>Кудрик Ліліана Григорівна, Банах Ольга Володимирівна</i>	58
СЕРЕДОВИЩНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ <i>Джаман Т.В.</i>	61
РОЗВИТОК ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ: СВОБОДА ВИБОРУ ЧЕРЕЗ МОДЕРНІЗАЦІЮ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ <i>Ходацька Ольга Миколаївна</i>	63
РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ РЕФЛЕКСІЇ ЯК УМОВА ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ІНСТРУМЕНТАЛЬНОМУ КЛАСІ <i>Смалько Марина Федорівна</i>	66
НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ВЧИТЕЛІВ В УМОВАХ ЕПІДЕМІЇ COVID-19: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ <i>Губаш Оксана Павлівна</i>	68
ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛЯ МАТЕМАТИКИ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ У НАВЧАННІ <i>Задоріна Ольга Миколаївна</i>	69
СУЧАСНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ <i>Прокопчук Вікторія Ігорівна</i>	71
ПІДВИЩЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛІВ В УМОВАХ КАРАНТИНУ <i>Ребрина Віталій</i>	73
ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ РЕСУРС ЕВАЛЮАЦІЇ <i>Здрагат Світлана Геннадіївна</i>	75
ПОБУДОВА СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ НУШ <i>Барна Ольга Василівна</i>	78
ГЛОБАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИКИ ЯК СКЛАДОВА ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ <i>Войтків Галина Володимирівна</i>	81
ЗМІСТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ЗАСАДАХ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ <i>Дмитренко Аліна Павлівна</i>	82
ОСОБЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ <i>Олійник Лія Миколаївна</i>	83
ВИХОВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ КУЛЬТУРИ СПІЛКУВАННЯ У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Сідорова Ірина Сергіївна</i>	86
НОРМАТИВНІ ВИКЛИКИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ <i>Андрійчук О.І.</i>	88
РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ В УМОВАХ ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ <i>Фарухшина Марина Шаміліївна</i>	90
ТЕХНОЛОГІЯ ПРОЄКТІВ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ <i>Чупахіна С.В.</i>	90

а також наміри автора і обставин, за яких даний документ був створений [5].

Документи є беззаперечним матеріалом у проведенні оцінювання, однак вони повинні піддаватися критичному аналізу до того, як будуть використані. В цілому ж, аналіз документів виявляється досить ефективним методом, суттєвою перевагою якого є погляд на дійсність з перспективи запланованих цілей та «доказів» їх досягнення. Проте, він має і недоліки: фрагментарність документів та відсутність знання про умови їх створення; складнощі з пошуком документів; секретність деяких документів. [3].

Факти і висновки, дані та їх інтерпретація повинні бути зібрані в одне ціле. Кожен висновок і кожна інтерпретація повинні бути підкріплені ілюстраціями (таблицею, діаграмою, цитатою тощо), котрі походять із зібраного емпіричного матеріалу. Інтерпретація зібраних даних і представлення цільовій групі оцінювання нагромаджених результатів є процесом виконання синтезу зібраного матеріалу

Таким чином: під час проведення евалюації частіше за все використовуються такі методи дослідження, як анкетування, інтерв'ю, спостереження, аналіз документів та ін., кожен з яких має свої переваги і недоліки. У плані нашого розгляду важливо розкрити і використати їх потенціал для ефективної евалюації освітнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Вайс К. Г. Оцінювання: методи дослідження програм та політики / Керол Вайс / пер. з англ. Р. Ткачука, М. Корчинської; наук. ред. пер. О. Кілієвич. – Київ : Основи, 2000. – 671
2. Здрагат С.Г. Евалюація як система інноваційного підвищення якості освіти у соціологічній перспективі / С.Г. Здрагат // Вісник Львівського університету : збірник наукових праць. – Львів : Львівський національний університет ім. І. Франка. Серія: соціологічна. – 2015. – №9. – С. 187-193.
3. Здрагат С.Г. Сутність евалюації та її основні форми / С.Г. Здрагат // Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету : матеріали звітньо-наукової конференції викладачів, аспірантів і докторантів Інституту соціології, психології та соціальних комунікацій НПУ імені М.П. Драгоманова (24 березня 2015 р., м. Київ) / гол. ред. В.Б. Евтух. – Київ : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2015. – Вип. 1. – С. 34–36.
4. Коморовска Г. Оцінювання програм навчання / Г. Коморовска // Конструкція, реалізація і оцінювання програми навчання. – Варшава: ІВЕ, 1995. – С. 44-46.
5. Лобоцький М. Методи і техніки педагогічних досліджень / М. Лобоцький. – Краків, Oficyna Wydawnicza Impuls, 2000.
6. Оцінювання в школі [ред. Е. Толвінська-Круліковська]. – Варшава: ОРО, 2010.
7. Паттон М. К. Спостереження – метод теренових досліджень / М. К. Паттон // Оцінювання в освіті (під ред. Л. Корпорович). – Варшава: Oficyna Naukowa, 1997.

ПОБУДОВА СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ НУШ

Барна Ольга Василівна

*заслужений працівник освіти України, канд. пед. наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
barna_ov@fizmat.tnpu.edu.ua*

Виклики, які стоять перед суспільством в умовах цифрової трансформації економіки, виробництва, управління та суспільних відносин, безперечно впливають на зміну підходів у системі освіти. Якщо за умов еволюційної трансформації це відбувається поступово, то в кризових ситуаціях вони викликають біфуркацію та необхідність прийняття швидких та якісних рішень. Використання технологій дистанційного навчання під час пандемії оголили проблему рівня якості цифрової компетентності вчителів не тільки в Україні, а й у всьому світі.

Цифрова компетентність - одна з восьми ключових компетентностей для навчання протягом усього життя, активного громадянства та працевлаштування, визначених Європейським Союзом. Ще в 2013 році Європейська комісія прийняла документ Competence Framework Digital для громадян, також відомий під аббревіатурою DigComp, у 2016 та 2017 роках відбулось його концептуальне оновлення [1]. Документ мав на меті стати інструментом підвищення цифрової компетентності громадян, допомагати розробникам державних стратегій формулювати політику та планувати ініціативи щодо освіти та навчання для підвищення цифрової компетентності. Щодо України, то аналіз перспектив цифровізації суспільства за даними 2019 року засвідчив наявність серйозних прогалин: витрати на ІТ на ВВП на душу населення на рік - 53%; базовий рівень цифрових

навичок громадян -35% [2]. І якщо технологізація інфраструктури є завданням держави, то цифрова компетентність громадян більшою мірою формується через заклади освіти. Тому актуальним є питання побудови стратегії формування цієї компетентності кожним педагогом. Відомо, що побудова стратегії полягає у розробці планів досягнення цілей, в якому передбачені можливості певного об'єкта. У зв'язку із цим важливим є визначення орієнтирів, засобів та завдань формування цифрової компетентності.

Згідно концепції навчання протягом життя, формування компетентностей сучасного вчителя, в тому числі і цифрової, в Україні забезпечено у новому Законі про освіту, відповідно до якого вчитель має можливість обирати один з видів освіти впродовж життя – формальну, неформальну чи інформальну. Формальна цифрова освіта вчителя НУШ здобувається відповідно до освітніх ліцензованих програм і передбачає досягнення здобувачами освіти заздалегідь визначених результатів навчання. Так, згідно Програми незалежного тестування фахових знань та умінь вчителів початкової школи, окреслено зміст та вимоги щодо роботи з інформацією та інформаційними джерелами (п. 1.3) та діяльності цифрового середовища НУШ (п.3.3) [3]. Прийнято також Типову програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників «Інформатика в Новій українській школі: перезавантаження» [4]. Неформальна складова цифрової освіти реалізується через тренінги, вебінари, школи та майстерні, які пропонують формування окремих складових цифрової компетентності, здійснюючи точкових вплив на окремі знання, навички та уміння, які згодом в процесі практики переходять у відповідні здатності вчителя. Оцінювання набутих компетентностей вчителів може здійснюватись в процесі інституційного аудиту з боку Державної служби якості освіти за визначеними вимогами та критеріями (вимога 3.1) [5].

Інструментом інформальної освіти щодо набуття цифрових компетентностей може слугувати так зване *Колесо цифрової компетентності* [6]. Використання даного інструменту дозволить оцінити 16 цифрових компетентностей, які згруповані у 4 області: безпечне використання цифрових технологій, робота з інформацією, використання цифрових технологій для налагодження комунікації, створення цифрового контенту (рис.1).

Рис. 1. Результат оцінювання в колесі компетентностей

На основі узагальненої статистичної інформації, яка будується шляхом самооцінювання за запропонованими запитаннями, визначається рівень досягнення певної групи навичок: новачок (A1), студент (A2), бакалавр (B1), кандидат (B2), лектор (C1) та професор (C2). Характеристика рівня дозволяє визначити основні здатності та побудувати подальшу стратегію саморозвитку.

Рис. 2. Опис рівня досягнення окремої складової цифрової компетентності

Окрім цього користувач може отримати 3 рекомендовані області, що підсилюють цифрові компетентності згідно обраного профілю. При цьому буде доступно 50 різних аспектів цифрової компетентності, які можна розвинути за допомогою майже 200 вправ та мотиваційних прикладів. Важливим підходом для аналізу підсумкової оцінки є застосування бенчмаркінгу компетентностей: розміщення набутих якостей у діапазоні середніх оцінок. Ті компетентності, які вищі нормального розподілу, свідчать про високий рівень набуття і, навпаки, – ті, що нижче середніх, потребують удосконалення.

Як показують наші дослідження, для уточнення узагальненого результату варто звертатись не частіше як раз на пів року. Це той відлік часу, коли вчитель після спланованих заходів з підвищення кваліфікації може набути певних стійких здатностей та виключити деяку суб'єктивність оцінки. Але рекомендації та приклади вказаного інструмента можна використовувати постійно. Це сприяє побудові траєкторії цифрової освіти та формуванню окреслених цифрових навичок.

Список використаних джерел:

1. Рамка цифрової компетентності (2016 р.) [DigComp 2.0: The Digital Competence Framework for Citizens, 2016. URL: <https://econpapers.repec.org/paper/iptiptwpa/jrc101254.htm>.
2. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>.
3. Наказ МОН «Про затвердження програми незалежного тестування фахових знань та умінь вчителів початкової школи» № 33 від 14.01.19. – URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/npa/2019/01/nakaz-33.pdf>.
4. Наказ МОН «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 23 жовтня 2019 року №1330 та затвердження деяких типових програм підвищення кваліфікації педагогічних працівників» № 567 від 28.04 2020 . – URL: <https://imzo.gov.ua/dokumenty/nakazi-mon-ukrayini/>.
5. Методика експертного оцінювання професійних компетентностей учасників сертифікації–2020. – URL: <http://sqe.gov.ua/index.php/uk-ua/sertyfikatsiia-pedahohichnykh-pratsivnykiv/1150-metodyka-ekspertnoho-otsynuvannya-profesiynykh-kompetentnostey-uchasnykiv-sertyfikatsiyi-2020>.
6. The Digital Competence Wheel. – URL: <https://digital-competence.eu/>.